

Za trzy lata, w roku 2010 obchodzić będziemy WIELKI JUBILEUSZ - 800-lecie Ziemi Przemęckiej. W obchody tej niezwyklej rocznicy wpisane zostanie wiele imprez, uroczystości, wydarzeń kulturalnych, religijnych, naukowych. Z pewnością pojawią się także nowe wydawnictwa opisujące historię Ziemi Przemęckiej. W tym numerze Kuriera rozpoczynamy nowy cykl artykułów opisujących najważniejsze wydarzenia z historii naszego regionu. Jednocześnie zachęcam Państwa do spisywania swoich wspomnień, zasłyszanych opowieści, związanych z historią Państwa miejscowości, zachęcam do poszukiwań na strychach starych fotografii. Będziemy wdzięczni za każdą pomoc w poznawaniu historii Ziemi Przemęckiej.

800 lat Ziemi Przemęckiej

FUNDACJA ODONICA 1210

Ziemia Przemęcka to teren o bogatej historii - historii w dużej mierze związanej z dziejami zakonu cystersów. Pierwszą znaną datą, która pojawia się w zapisanych dziejach tych ziem jest rok 1210. Na ten czas datowany jest dokument Władysława Odonica - księcia kaliskiego, nadający cystersom z klasztoru w Pforta (w Turyngii) prawo założenia klasztoru na terenie określonym w dokumencie jako **provincia Premontensi**, co tłumaczymy jako kasztelanię przemęcką.

Jak więc wynika z tego zapisu, Przemęt był wówczas już kasztelanią. Od jakiego czasu taki stan rzeczy miał miejsce trudno stwierdzić. W innym dokumencie, starszym, gdyż z końca XII wieku - Księżde brackiej klasztoru benedyktynów w Lubiniu - pojawia się wzmianka o Przemęcie jako **civita**, a więc mieście. Być może więc już wówczas gród przemęcki miał prawa miejskie? Może! Jednak za datę początku Przemętu jako miasta przyjęto rok 1210 i od tego czasu zaczyna się nasza wędrówka po dziejach Ziemi Przemęckiej.

Dokument z 1210 roku został podpisany 29 lipca podczas zjazdu zwołanego przez Władysława Odonica w Borzykowej. Na zjazd przybył opat klasztoru z Pforty - Winemar, który własnoręcznie sporządził dokument fundacyjny. Miejscem budowy nowego opactwa ofiarowanego przez Odonica opatowi Winemarowi była miejscowość Wierzchuje. Była to dziś już nieistniejąca osada w okolicy Brenna. Na marginesie wspomnę, iż dziś nazwa ta może budzić uśmiech, niekiedy zgorszenie - nie ma jednak ona nic wspólnego z wulgaryzmami. "Wierzchuje" to nazwa powstała z połączenia od słów „chujki” co oznaczało młode świerki i „wierch” czyli wzgórze. Wobec tego Wierzchuje to inaczej „Wzgórze świerkowe”.

Poza tym Władysław Odonic zapisał cystersom z Pforty: Dominice z Kołami, Bukowiec i inny Bukowiec z Rozwarowem (obecnie Bukówiec Górny), Mochy z Płowem (obecnie Kaszczor), Radomierz z Górskiem i Oślōninem, Siekowo z Kluczewem, Przyczynę, Księgniki w prowincji śremskiej oraz Dzietrzniki pod Rudą.

Fundacja nie została jednak zrealizowana, a przyczynę tego upatruje się w fakcie, iż z jednej strony jej wartość nie była zbyt duża, a z drugiej cystersi z Pforty pochłonięci byli w tym czasie pracą misyjną w Inflantach. Fundacja w okolicy Przemętu nie dawała zakonnikom możliwości rozwinięcia tu działalności misyjnej, więc zrezygnowano z założenia nowego klasztoru. Sprawa jego fundacji powróciła w połowie XIII wieku za sprawą Przemysła I - syna Odonica, ale o tym następnym razem. /Cdn./

Władysław Odonic (ok. 1190-1239), książę kaliski 1194 i 1207-1217, poznański i kaliski od 1227, wielkopolski od 1229. Syn Odonia, brata Władysława III Laskonogiego, w 1206 wystąpił do stryja o przyznanie księstwa kaliskiego.

Wygnany, znalazł schronienie na dworze wrocławskim Henryka I Brodatego i dzięki jego interwencji w 1208 otrzymał księstwo kaliskie. Podjął walkę z Władysławem III Laskonogim o Wielkopolskę. 1217 utracił ziemię lubuską na rzecz stryja. 1223-1224 wybuchł bunt rycerstwa wielkopolskiego, zaniepokojonego licznymi przywilejami na rzecz duchowieństwa. Bunt wykorzystał Henryk I Brodaty, zajmując Wielkopolskę po linię Warty.

Dzięki sojuszowi z księciem gdańskim Świętopełkiem, Władysław Odonic odzyskał w 1227 księstwo kaliskie, a w 1229 wypędził Władysława III Laskonogiego z Wielkopolski. Po śmierci Władysława Odonica władzę w Wielkopolsce przejęli jego synowie, Przemysł I i Bolesław Pobożny.

